

ЛОКАЛЬНІ ЕКОЛОГІЧНІ ПРОЄКТИ У РОЗВИТКУ МІСЦЕВОГО ГОСПОДАРЮВАННЯ

Курепін Вячеслав Миколайович

старший викладач

Демченко Анастасія Володимирівна

*здобувач першого(бакалаврського) рівня вищої освіти,
інженерно-енергетичний факультет*

Миколаївський національний аграрний університет

Погіршення екологічного стану довкілля в Україні є на сьогодні однією з найгостріших соціально-економічних проблем, що прямо чи опосередковано стосуються кожної людини. У сучасних умовах вона стала предметом особливої уваги органів влади на загальнодержавному, регіональному та місцевому рівнях, громадських рухів та засобів масової інформації [1]. Проблеми утилізації побутових відходів існують практично у кожному місті, у кожній області, і Миколаївщина не є виключенням.

Миколаївський полігон відходів, куди також вивозили й львівське сміття, наразі заповнений вже майже на 100%. На його території через порушення правил складування, розміщення, утилізації, ліквідації та використання промислових і побутових відходів постійно виникають окремі осередки тління сміття, спалахують пожежі, а вітер розносить сміття на десятки кілометрів. Територія полігону твердих побутових відходів вже розширилася на десятки кілометрів, і сміття все ближче підступає до

житлових будинків, займаючи площу в 40 гектарів. Відходи розносить вітром, відтак від целофану та пластику потерпають поля пшениці, кукурудзи та буряка.

Коли Миколаївський полігон закладався ніхто не уявляв що скільки зараз буде сміття. Адже всі бляшанки, склотара, макулатуру організовано збирали й відправляли на переробку, а незначні залишки швидко перегнивали на полігонах. І що найбільш важливо, не було такої великої маси пластикової упаковки. Саме поліетилен та пластик створюють сьогодні основну масу відходів. Такий матеріал ще й легкозаймистий, тож щороку на Миколаївщині виникають пожежі, а люди поблизу звалища страждають від нестерпного і шкідливого смороду. Єдиний вихід екологи вбачають у сортуванні сміття. Це не тільки зменшить об'єми відходів, а й принесе значні кошти у бюджети міст.

Але ж проблема – комплексна, тому рішення має бути також комплексним: починаючи від законодавства і закінчуючи правильним поводженням із сміттям та його захороненням на полігоні [2].

Збільшення у місті Миколаєві та Миколаївській області кількості населення та обсягів виробництва малого та середнього бізнесу призвело до зростання кількості сміття, яке не тільки потрапляє на полігони, але й забруднює ґрунти та водні простори області. Правильне поводження із сміттям починається навіть не з сортування, а зі зменшення кількості сміття. Тому на зміну звичайним поліетиленовим пакетам повинні прийти багаторазові торбинки, багаторазові пляшки, які допомагають не купувати щоразу нову пластикову пляшку з водою.

Ще одна суто прагматична причина яку треба враховувати - сміттева криза й усвідомлення того, що просто викидати сміття уже не можна. Як альтернатива – сортування та сміттепереробний завод. Разом вони мали б зменшити кількість сміття, яке продукують у Миколаєві, та обсяг відходів, які доводиться захоронювати.

Будувати сміттепереробний завод в Миколаївській області, чи ні? Є випадки, коли деякі жителі Миколаївського району бояться будівництва сміттепереробного заводу на своїй території. Перша асоціація, яка у них виникає: купа бруду та сміття навколо їх будинків. Але, як правило, люди плутають поняття сміттепереробного заводу та сміттевого полігону.

Поняття «полігон» та «сміттепереробний завод» - дуже різні. Перший накопичує сміття тут накопичується самозапальний небезпечний газ метан. Він у 20 разів шкідливіший для клімату, ніж вуглекислий газ. Полігони провокують екологічну катастрофу. Це може по-різному впливати як на людей, так і природу. Завод переробляє сміття та добуває електро-, теплоенергію та інші ресурси. Сміттепереробний завод запобігає виникненню непростой екологічної ситуації, або вирішує, якщо вона вже виникла. Зрештою, не варто думати, що завод самотужки вирішить проблему сміття. Культура поводження зі сміттям починається від виробника, який повинен відповідно маркувати упаковку - магазини, ринки, супермаркети, які

мають розумно поводитися з поліетиленовими пакетами та пакуванням [3]. Останні рекомендації міської ради щодо обмеження використання поліетиленових пакетів – це добра ініціатива, але вона не буде успішною без участі магазинів та свідомих покупців.

Правильність сортування сміття на рівні пересічного споживача є визначальною. Сортування на три фракції – сухе, вологе, скло – це тільки перший та дуже примітивний рівень, адже для кращої переробки треба розсортовувати різні види пластику, поліетилену. Крім цього, потрібно запровадити окрему програму поводження з будівельними та великогабаритними відходами, батарейками, лампами, електроприладами. Важливо зазначити: в разі, коли на цьому рівні споживачі ефективно не сортуватимуть сміття, то роль сміттепереробного заводу лише частково вирішить наявну проблему.

Якщо органічні відходи приїжджають на завод дуже забрудненими, очистити їх повністю неможливо. Але з них можна отримати технічний компост, який цілком придатний для рекультивації полігону. Проте якщо люди будуть краще органіку відсортовувати вдома, то на завод вона потрапить з мінімальною кількістю домішок. А це означає, що на заводі зможуть отримати дуже якісний компост, який можна продавати як добриво і на цьому заробляти.

За розрахунками спеціалістів, кількість відходів до 2030 року може зрости до 35 млн тонн у рік. Ця цифра базується на прогнозі, що кожен українець в середньому на рік продукує 300 кг сміття, і ця кількість лише зростатиме. Тому будівництво сміттепереробного заводу та проведення технологічної рекультивації та відновлення родючості ґрунту на полігоні біля Великої Коренихи у Миколаївському районі області необхідне.

Чому не сміттеспалювальний? Сміттеспалювальні заводи – це ефективне рішення лише в короткотерміновій перспективі. Вони допомагають позбутися одразу всього сміття, однак їхнє функціонування надто дороге обходиться, адже треба змінювати фільтри очистки викидів. Крім цього, якщо ці заводи простоюють, вони стають збитковими, тому, скажімо, Швеція закуповує сміття в інших країн і спалює на своїх заводах. Зрештою, відповідно до Директиви Європейського Союзу 2008/98/ЄС про відходи, до 2030 року кожна країна-член ЄС повинна відсортовувати не менше як 70% сміття. Якщо все сміття спалюватимуть, виконати цю норму стане неможливо. Тому будівництво сміттеспалювальних заводів може вирішити проблему із сміттям «тут і зараз», але в подальшому виявиться неефективним та навіть шкідливим рішенням.

Сміттепереробний завод закритого типу, це швидке та порівняно дешеве рішення, на користь якого є декілька аргументів. По-перше, щодня місто витрачає сотні тисяч гривень на вивіз сміття. Будівництво заводу дозволить суттєво зменшити ці витрати, оскільки обсяг сміття, яке треба буде вивозити на захоронення, зменшиться [4]. По-друге, вся вода на заводі очищається та знову потрапляє у цикл переробки сміття, а не в каналізацію.

Також на всій території заводу мають встановити датчики контролю повітря, аби контролювати рівень забруднення.

По-третє, загальна логістика дуже проста: після того, як сміттевоз привозить відходи до прийомного пункту, сміття потрапляє на механічний конвеєр, на якому автоматизовано відбирають папір, скло, метал тощо; досортовуватимуть решту відходів вручну робітники заводу. Та органіка, яка залишається, потрапляє у спеціальні компостувальні приміщення, де вона дозріває, і на виході отримуємо субстрат та тверде відновлене паливо (RDF-паливо, «Refuse Derived Fuel»). Це паливо виготовляють із залишків твердих відходів і пресують у формі гранул, схожих на корки для пляшок. Таке паливо можна ефективно використовували тільки за дуже високих температур, тому, як правило, його купують цементні заводи. Важливо також, аби на цих заводах була відповідна система очищення повітря. Це мали б контролювати відповідні держслужби, проте ні обладнання для цього, ні технологій у них немає. Цементний завод «Югцемент» філії ПРАТ «Дікергофф Цемент Україна» у стандартному режимі споживає 300 тисяч тонн вугілля на рік. Вони готові замінити до 70% свого традиційного викопного палива на паливо з відходів, за умови, що воно буде належної якості.

У Миколаєві повинна з'явитися власна стратегія поводження зі сміттям. Вона повинна ґрунтуватися на двох документах. Перший – це стаття 32 Закону України «Про відходи», яка забороняє захоронення неперероблених побутових відходів. Другий документ – це Національна стратегія управління відходами. Відповідно до неї, до 2030 року в Україні третина сміття має перероблятися.

Такої цілі можна досягти завдяки сортуванню сміття, будівництву сміттепереробних заводів, сучасних полігонів та спеціальних майданчиків для великогабаритних відходів. Якщо Миколаїв зможе створити та підтримувати ефективну модель поводження зі сміттям, місто отримає унікальний досвід, який можна буде масштабувати на всю країну.

Бібліографічний список:

1. Курепін В.М. Механізм управління екологічною безпекою об'єктами господарювання на засадах маркетингу, уклад. В.М. Курепін, В.С. Іваненко // Обліково-аналітичне і фінансове забезпечення діяльності суб'єктів господарювання: національні, глобалізаційні, євроінтеграційні аспекти : матеріали IV Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, м. Миколаїв, 20-21 листопада 2019р. – Миколаїв : МНАУ, 2019. – С. 169 – 172. <http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/6411>

2. Мельник І.О. Трансформація екологічного законодавства України під впливом світових тенденцій / І.О. Мельник // Електронне фахове видання «Ефективна економіка» – 2014 р. – №12. – [Електронний ресурс].

3. Бобровська Н. В. Еколого-орієнтований підхід у забезпеченні сталого розвитку аграрного сектору / О. М. Вишнеvsька, Н. В. Бобровська // Економіст. – 2013. – № 6. – С. 46-49.

URL: <http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/1035>.

4. Козаченко Л.А. Стан та перспективи залучення інвестицій в регіони України /Л.А. Козаченко // Матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю «Проблеми та розвиток економічних систем в умовах глобальної нестабільності». - Миколаїв: ММІРЛ ВНЗ «Університет «Україна». - 2014.- С.144-147.